

Форми виховної роботи в початковій школі

1-4 класи

Ситуаційно-рольова гра – форма виховної роботи в якій розігрується життєва ситуація, де учні грають певні ролі. *Вчитель* – об'єднує дітей за лічилкою у малі групи та роздає учням ситуації - малюнки, які заготовлює заздалегідь (невеличкі ситуації-малюнки розповідають про життєві ситуації, в яких головні герої поводять себе невірнo, порушуючи норми поведінки, етичні правила тощо).

Учні - за декілька хвилин (5-7 хвилин) розглядають малюнки-ситуації, за допомогою вчителя обирають собі ролі, вигадують діалог, який міг би відбутися між головними героями, зображених на малюнках та одягають елементи костюмів і готуються до розігрування ситуації, яку повинні продемонструвати у класі.

В кінці проведення гри вчитель разом із учнями обговорюють ситуації, виробляють спільне рішення щодо помилок та шляхів їх розв'язання у реальному житті. Відповідають на такі запитання: хто саме себе невірнo поведив, в чому причина цієї поведінки, як було треба вчинити, що сказати?

Наприклад: “Завтрашній характер – у сьогоднішньому вчинкові”, І клас розігрування життєвих ситуацій “Чарівні слова відкривають серця”, розгляд в групах життєвих ситуацій “Як би я вчинив...”.

Сюжетно-рольова гра - ця форма виховної роботи спрямована на оцінку дій героїв, які приймали участь у розігруванні сюжету. В грі приймають участь діти, виконуючи ролі за підготовленим сюжетом.

Вчитель – об'єднує дітей за лічилкою у малі групи та роздає учням невеликі сюжети (казкові, життєві, або сюжети у малюнках, коміксах), які заготовлює до проведення гри і надає учням можливість підготуватися до виступу (сюжети

невеликі за об'ємом та носять виховний характер, в яких герої роблять помилки, або поводять себе невірною).

Учні - за декілька хвилин (5-7 хвилин) читають сюжет, вирішують хто буде грати головні ролі або розглядають малюнки-сюжети, за якими моделюють діалог, що міг відбутися між головними героями, зображених на малюнках. За допомогою вчителя одягають елементи костюмів та готуються до розігрування сюжету.

Вчитель читає слова автора та допомагає учням у грі.

В кінці проведення гри вчитель разом із учнями, обговорюють сюжет та роблять висновок про те, які допустив помилки і які саме.

Учні відповідають на такі запитання: хто у сюжеті був правий, чому так сталося, як було треба вчинити, що сказати?

Наприклад:

Рольова гра “Я на вулиці”, “На кого я хочу бути схожим у житті” (“Мій ідеал”),

Гра-драматизація – форма виховної роботи, яка допомагає учням розкрити творчі акторські здібності. Вчитель готує ролі індивідуально із кожним героєм, проводить репетиції. За бажанням вчителя можна провести „кастинг на краще виконання головних ролей”.

Сюжет обирається спільно з учнями (відома або невідома казка, уривок драматичного твору, вигаданий учнями із вчителем драматичний сюжет, притча, легенда тощо).

Після проведення гри учні разом із вчителем визначають (голосуванням або оплесками) кращі виконання ролей за номінаціями „кращий актор”, „ за краще перевтілювання”, „за кращий костюм”, „ за кращу драматичну гру” тощо.

Наприклад:

Інсценізація – форма виховної роботи, яка допомагає учням набувати акторської майстерності та проявляти творчість, талант.

Вчитель обирає сюжет для інсценізації, розподіляє ролі або шляхом жеребкування учні обирають їх самостійно.

1 варіант – вчитель читає слова автора та слова головних героїв, а учні імпровізаційно невербально виконують ролі.

2 варіант – вчитель читає слова автора, а учні слова героїв.

Після виконання фрагменту драматичного твору, вірша, пісні, казки, яку про інсценували, вчитель обговорює разом із дітьми сюжет, оцінює поведінку героїв, вчинки, роблять висновки про те, чия гра запам'яталась більше або чим сподобався мені актор. Оцінюється ерудиція, творчість, акторська майстерність тощо.

Наприклад: Інсценізація “Якщо твій друг помилився...”, “Якщо ти погано вчинив”, інсценізація казки “Про двох братів – Умійка та Невмійка”.

Гра – бесіда – форма виховної роботи, яка проводиться із метою донесення до відома дітей норм і правил спілкування, поведінки в різних життєвих ситуаціях, суспільних місцях (транспорті, театрі, музеї, крамницях, на вулиці тощо).

Вчитель - обирає тему бесіди та проводить її у вигляді гри. Гра проводиться за обраними правилами. У цій грі може приймати участь школярі із старших класів, які виконують певну роль. Вступна частина бесіди складається із опису подій (читання оповідання, вірша, казки). Основна частина складається із питань, направлених на аналіз і оцінку поведінки, роз'яснення виховних норм, розповідь-загадки, вирішення моральних норм, створення життєвих ситуацій тощо.

Педагог задає запитання (всьому класу або адресне – окремому учневі).

Учні - обмірковують і відповідають, висловлюючи власну думку.

Завдання вчителя – змодельовати гру таким чином, щоб граючи учні запам'ятовували головну думку, норми і правила життя, життєві цінності, їх значення у особистому житті кожної людини. Учні навчаються граючи пізнавати себе, оточуючих, жити поруч з близькими, вмінню товаришувати, приймати власне рішення тощо.

Гра домінує, але тема бесіди повинна розкритися за допомогою правил проведення бесіди (влучні запитання – обміркування - відповідь).

Наприклад:

*1 клас „Будьмо здорові, або пригоди маленьких зубчиків”,
“Якщо хочеш бути здоровим – загартовуйся”, 2 клас
“Про справжню дружбу”, “Дерево міцне корінням, а
людина – друзями”, “Найвища моральна цінність –
людська гідність”, “Вихована людина. Яка вона?”, “Друг
– це другий я”.*

Гра-мандрівка – форма виховної діяльності спрямована на ознайомлення учнів із певними навичками, виховними нормами, правилами поведінки на протязі мандрівки, яка організується вчителем за обраним маршрутом.

Вчитель разом із учнями обирає вид транспорту для подорожі, знайомляться із маршрутом, малюють карту маршруту або отримують маршрутні листи за підготовленою раніше картою.

На своєму шляху учні роблять декілька зупинок, на яких грають, співають, приймають участь у конкурсах, приймають гостей, зустрічаються із героями казок (ролі героїв виконують старші учні, або використовується мультимедіа із демонстрацією слайдів чи фрагментів фільму тощо).

Наприклад:

2 клас уявна гра-мандрівка “У країну мистецтва”, 4 клас гра-подорож “До країни народного мистецтва”.

Ранок, свято – форма виховної роботи для проведення урочистих і святкових подій з метою святкування визначної дати, календарного свята, події із життя колективу, традиції школи тощо. Обов’язковим є наявність ведучого (ведучих), концертних номерів, ігор, нагородження переможців, вручення подарунків, наявність сюрпризного моменту.

Підготовка до проведення свята або ранку проходить як колективна творча справа, в якій приймають участь діти, вчителі, батьки. На ранок або свято запрошують гостей, яких вітають піснями, творчими подарунками. При підготовці сценарію враховують обов’язкове обирання ведучих, відповідальних за оформлення залу, музичного забезпечення. Після проведення свята або ранку організатор підводить підсумок, враховуючи досягнення мети заходу, виконання завдань, їх якості тощо і планують подальшу творчу діяльність.

Наприклад:

Свята: Мийдодіра “Здоровим будь!”, іменинників „Дарунки-обереги”, свято „Любов сердець своїх маленьких, дамо тобі, кохана ненько!”.

Усний журнал – форма виховної роботи, в процесі проведення якої проходить огляд подій, повідомлень, зібраних даних соціологічних досліджень, анкетування або інформації про якийсь об’єкт чи визначну подію в житті шкільного колективу чи суспільства. Обов’язковою умовою є наявність ведучого, від імені якого йде повідомлення, рубрик, які можуть проводитися ведучими рубриками(ведучими можуть бути вчитель або старшокласники). Під час проведення усного журналу є доцільним демонстрація наочності, фотоматеріалів, слайдів або імітування ТВ-програми. Ведучий може задавати

питання слухачам, підводити узагальнення, проводити бліцопитування тощо.

Головне завдання розкрити тем и рубрик та тему журналу.

*Наприклад: „ Трудові традиції української родини”,
“Люди, які прославили мій край”.*

Групова справа – форма організації виховної роботи під час проведення якої учні працюють у групі, виконуючи певне завдання, отримане від вчителя.

Вчитель - об'єднує учнів у групи (за кольором або за допомогою дитячої лічилки) та за певний час дає можливість виконати невелике практичне завдання.

Вчитель слідкує за виконанням завдання, подає практичні поради, прямо керує процесом підготовки.

Учні - готують завдання та презентують свою роботу, розповідають учням про те, що вони створили разом.

Наприклад: Групова справа “Шлях до перемоги над собою”, 3 клас "Правила нашого життя" (колективне складання правил товаришування).

Оформлення альбому – форма організації колективної або групової виховної роботи, яка проходить протягом тривалого часу.

Вчитель - пропонує учням за темою альбому, яку визначають разом, протягом певного часу (тиждень, місяць) підібрати матеріал, надаючи дітям корисні поради щодо збору та обробки зібраної інформації. Це можуть бути вирізки із газет чи журналів за певною темою, вірші чи половиці, данні наукових досліджень, огляд подій, гуморески, приказки.

Учні - протягом визначеного часу збирають матеріал.

Закінчується справа колективним оформленням альбому.

Іншим різновидом цієї діяльності є оформлення особистого альбому одним учнем.

Наприклад: „Калейдоскоп професій”, “Краса природи у творах образотворчого мистецтва”.

Уявна подорож – форма групової виховної роботи в ході якої учні разом із вчителем (або із запрошеними гостями, батьками) підправляються в уявну подорож за обраним маршрутом. Це може бути подорож в країну, історію, в минуле або майбутнє, в країну фантастики, мрій, бажань.

Вчитель – готує наочність (картинки, фотоматеріали, слайди, фрагменти фільмів, ілюстрації тощо) та пропонує учням попередні завдання (підготувати вірші, малюнки, загадки тощо).

Учні – приймають участь в уявній подорожі і виступають у ролі слухачів або доповнюють повідомлення вчителя своїми підготовленими завданнями, демонструють свої творчі нароби.

Закінчується подорож підведенням загальних підсумків чи колективним фото.

Наприклад: Уявна гра-мандрівка „Краса імені мого”, “У країні рідної мови”.

Школа ввічливості - форма колективної виховної роботи в ході якої вчитель за допомогою підготовлених ситуацій, малюнків проводить навчання дітей основам спілкування та основ ввічливості.

Вчитель - готує до загального обговорення життєві ситуації, підбирає сюжетні малюнки та пропонує до вивчення правила ввічливості, які виносить на загальне спільне обговорення із класом.

Учні – приймають участь у розігруванні ситуацій, разом із вчителем приймають рішення про правила поведінки, відповідають на запитання вчителя.

Закінчується захід колективною підготовкою правил ввічливості, які приймають учні для всього класу.

Наприклад: 1 клас “Світлофор ввічливості”, 2 клас Школа гарних манер, ”Чарівні слова відкривають серця”.

Розповідь – форма колективної виховної роботи в класному колективі при проведенні якої проходить знайомство учнів із якимсь невідомим раніше об’єктом або прикладом чи історією із життя реальних або вигаданих героїв.

Вчитель – веде розповідь від 1 або 3 особи, супроводжує розповідь уривками із літературних творів чи статтями із газети, журналу.

Учні - уважно слухають розповідь, задають по закінченню запитання або відповідають на питання вчителя.

Наприклад: “Чужого горя не буває”, “Друг – це другий я”. „Якби зорі говорили”, “Себе я бачу в дзеркалі природи”.

Демонстрація – вид колективної виховної роботи під час якої відбувається знайомство учнів із якимсь новим об’єктом, твором мистецтва.

Вчитель – проводить демонстрацію, надає характеристику об’єкту, поради щодо правил користування чи застосування.

Учні - уважно слухають задають запитання, підводять разом із вчителем узагальнення.

Наприклад: 2 клас „Я вишиваю рушничок”, 3 клас „Малюю до картинної галереї”

Операція, рейд – форма колективної або групової виховної діяльності під час якої вирішується термінове питання, приймається спільне рішення, надається адресна допомога.

Вчитель – спонукає дітей до проведення термінової справи, говорить про її важливість, про значення надання допомоги для окремої людини або групи.

Учні – приймають спільне рішення про форми проведення операції, рейду.

Вчитель разом із учнями складають план дій, список допоміжних речей, назначають дату проведення рейду, вирішують питання які необхідно вирішити додатково до початку рейду (написання оголошення, реклами).

Після проведення операції, рейду вчитель разом із учнями підводять підсумок, визначають активістів, планують подальшу діяльність.

Наприклад: 1 клас „Місто веселих майстрів, 2 клас „Наш квітник найкращий”, 3 клас рейд “Скибочка хліба”, рейд “Турбота”, 4 клас добродійна акція “Подарунки власноруч” ”, „Підприємства нашого міста”.

Моделювання – форма індивідуальної, групової, колективної роботи в ході якої створюється якийсь певний майбутній об’єкт або модель.

Вчитель - задає конкретні запитання які стосуються майбутньої моделі, її характеристики, особливий якостей об’єкту. Проводячи мозковий штурм або об’єднуючи учнів у малі групи, завданням роботи яких є створення моделей за зразками.

Учні – подають пропозиції, а потім за допомогою вчителя створюють модель колективно чи в малих групах, презентуючи свої моделі.

Закінчується справа підведенням підсумків роботи та обговоренням майбутніх шляхів її реалізації.

Наприклад: 4 клас „Театральна афіша”, 2 клас „Подарунки майбутнім друзям”

Виставка–ярмарок – форма колективної або масової загальношкільної роботи, в ході проведення якої учні разом із вчителем, батьками готують виставки творчих робіт учнів, яке може супроводжуватися не тільки їх демонстрацією але й їх продажем.

Вчитель - пропонує учням заздалегідь приготувати експонати до майбутньої виставки, розповідає основні

вимоги щодо оформлення своїх виробів. Можливий такий варіант підготовки: на одному із виховних годин проведення майстер класу чи творчої практичної роботи по виготовленню виробів (із пластиліну, солоного тіста, кольорового паперу), а може й створення казкових маленьких книжок, закладок тощо. Для проведення ярмарку можуть знадобитися паростки кімнатних рослин, квітів, виробів із природного матеріалу, вишиті серветки, хусточки, вироби із паперу в стилі оригамі тощо. Цікавим стане зібрання овочів чи фруктів із власного саду (незвичайної форми) або предметів українського побуту.

Учні – пропонують оригінальну форму для демонстрації виробів, оформлення виробів свого класу, форму проведення всього ярмарку.

На ярмарок запрошуються гості, батьки, учні інших класів. Особливим є участь у проведенні ярмарку продажу героїв – скоморохів, клоунів, співаків, танцюристів, казкових або національних героїв, доповнення ярмарку проведенням творчих конкурсів (самий сильний, самий влучний, розмалюй себе фарбами тощо).

Після проведення ярмарку вчитель разом із учнями підводять підсумок і планують форму проведення наступного ярмарку, збирають кращі ідеї.

Наприклад: „Твої дарунки осінь золота”, „Веселий ярмарок ”

Хвилини з мистецтвом – форма групової або колективної виховної роботи у процесі якої учні вивчають твори, види, жанри мистецтва або творчість окремого митця.

Вчитель - готує твори мистецтва до демонстрації (ілюстрацію картини, скульптури, архітектури, музичний твір, портрет видатного митця, книги із описом творчості автора твору або слайдові презентацію тощо). Потім у творчій формі розповідає про жанрові, видові особливості,

подає інформацію про автора, супроводжує наочно свою розповідь.

Учні – уважно слухають, роздивляються твір, задають запитання, приймають участь у спільному обговоренні, роблять спробу надати власну оцінку твору.

Закінчується захід підведенням загального підсумку і спробу ідей про те, з чим би хотілося зустрітися в наступний раз.

Наприклад: 3 клас „Малюю до галереї”, 2 клас „Краса природи у творах образотворчого мистецтва”

3 клас Хвилини з мистецтвом “Таємниця однієї картини” (за вибором вихователя).

Година милування – форма колективного або групового виховного заходу під час якого відбувається милування учнів якимсь об’єктом (витвором мистецтва).

Вчитель – готує до проведення заходу твір образотворчого мистецтва або наочний виріб мистецтва народного майстра краю, видатного митця, фото.

Учні - роздивляються твір мистецтва, милуються ним, надають власну оцінку.,

Година милування може проходити і у вигляді милування вчинками людей, рідних, розповідями про традиції

Наприклад:

2 клас „Рушник моєї бабусі”, 1 клас „Абетка мистецтва”

Години милування природою: „Осінь щедрість”, „Сніговий балет”, „Чим пахне весна?”, „Веселкове літо”.

3 клас „Весняна симфонія життя”, „Хоровод весняних квітів”, „Лісові сюрпризи”.

4 клас „Осінній калейдоскоп”, „Мороз-чарівник”, „Весна-красна”, „Літні барви”.

Спортивні змагання, веселі старти, естафети – форма організації колективних виховних заходів, пов’язаних із спортом.

Вчитель разом із викладачем фізичної культури заздалегідь готують сценарій спортивного заходу, враховуючи фізичну підготовку дітей, рівень їх практичних вмінь та стан здоров'я.

Сценарій складається із спортивних конкурсів, які мають різноплановий характер. Це можуть бути конкурси із спортивними знаряддями або предметами (елементами костюмів казкових героїв), індивідуальні, парні, групові конкурси на швидкість виконання завдання, на оригінальність прийнятих рішень, на створення сюжетної спортивної картинки, скульптури, гумористичні тощо.

Учні – об'єднуються у групи, вигадують назву команди, девіз, уважно слухають завдання та виконують його.

Оцінювання конкурсів проводить компетентне журі.

Наприклад:

„Тато, мамо, я – спортивна сім'я ”. „Ми будемо із спортом дружити”

2 клас Спортивні змагання “Старти надій”,

3 клас Малі олімпійські ігри “Спортивна надія”.

Догляд за рослинами, тваринами – різновид довготривалої виховної діяльності, яку організує вчитель протягом чверті, семестру, року.

Вчитель – пояснює учням про потребу багатьох людей щодо збереження рослинного і тваринного світу, який оточує життя.

Розповідає історії із життя дітей і дорослих, які були пов'язані із тваринами – братами меншими нашими, приклади із життя дорослих та дітей, що пов'язані із захистом природи, інтересом до вирощування кімнатних рослин або квітів.

Вчитель разом із учнями розробляють пам'ятку або інструкцію, поради для учнів щодо доглядом дітей за кімнатними рослинами та домашніми тваринами.

Учні - розпочинають свою роботу із заведення журналу або щоденника догляду за рослинами (тваринами), фіксують свої спостереження, оформлюють результати.

Можливий інший варіант, коли учні не фіксують результати, а тільки після своїх спостережень на класній виховній годині разом із вчителем і іншими учнями у колі діляться своїми враженнями, роздумами, роблять спільне узагальнення про значення у житті людини милосердя, опіки і турботи про братів менших, про значення кімнатних рослин для здоров'я людей тощо.

Наприклад:

1 клас „Ми за них відповідаємо”, 2 клас „Боляче буває всім”, 4 клас „Нагодуй птахів”

Ведення літопису – форма проведення довготривалої виховної роботи, яка допомагає на протязі року, або кількох років (1-4 кл.) фіксувати визначні події із життя класу (учня, групи друзів).

Вчитель разом із учнями вирішують питання: які події слід заносити у літопис (виховні заходи, свята, зустрічі, подорожі тощо), яким стилем буде проводитися опис подій (діловим, науковим, старовинним, казковим), що буде вноситися до літопису (фото, зошити, дипломи тощо), яким буде літопис (у вигляді альбому, зошита, мультимедійного проекту).

В класі визначають відповідальних за веденням літопису, встановлюють дати заповнення і вирішують де, коли, хто буде презентувати літопис, або коли буде проводитися перегляд його.

Всі учні класу приймають участь у заповненні літопису, подання вчасно зібраного матеріалу.

Наприклад:

2 клас „Однокласник, товариш, друг”, 1-4 класи „Мій клас-моя друга родина”, „Наша весела компанія ”, ведення щоденника “Мій день. Хороше і погане”,

Тематичний зошит – форма індивідуальної, групової, колективної виховної роботи в ході якої учні на протязі певного визначеного часу ведуть зошит за певною темою.

Вчитель разом із учнями приймають правила ведення тематичного зошита: що, коли і як фіксується у зошиті, які узагальнення проводяться.

Тема зошита може бути пов'язана із науковими дослідженнями (екологія, природознавство, народознавство, краєзнавство тощо), записами власних спостережень, думок, аналізу вчинків людей (толерантні люди, милосердя, добротність, опіка, правила спілкування, як прийняти вірне рішення тощо), визначними життєвими досягненнями (чиє в мене життєве кредо, успішна людина, мої успіхи і власні життєві перемоги тощо).

Наприклад:

1 клас тематичний зошит „Мої обов'язки в сім'ї”, „Відкриваємо скриньку добрих справ”, тематичний зошит “Ми - українці”.

4 клас „Мамо, тато, я – читацька сім'я”

2 клас „ Чисте джерело ”

Форми виховної роботи в основній школі 5-9 класи

Година спілкування – класна година на тему, роздум, діалог, диспут, який веде вчитель.

Вчитель – обирає тему спілкування та планує проведення години, спираючись на особливості запитів класного колективу.

Учні - виступають із підготовленими завчасно доповідями або повідомленнями за темою.

Година спілкування супроводжується демонстрацією підготовленого матеріалу, виставкою творчих робіт, демонстрацією слайдів тощо.

Наприклад:

Класні збори – форма проведення виховного заходу, спрямованого на розвиток учнівського самоврядування, згуртування первинного колективу, формування громадської думки та залучення учнів до організаторської діяльності.

Головними завданнями зборів – привчити учнів говорити, відстоювати і аргументовано доводити свою думку та вирішувати термінові справи класного колективу для прийняття колективного рішення.

Вчитель – має право брати участь із правом одного голосу, надавати методичну допомогу організаторам зборів, підтримувати творчу ініціативу учнів.

Учні – вирішують термінові питання класу, планують і аналізують роботу класу, розподіляють громадські доручення, приймають колективні рішення, які висвітлюють потім в класному куточку.

Наприклад:

Година класного керівника – форма колективної виховної роботи з класом, спрямованої на розкриття однієї теми.

Вчитель - готує свій виступ із доповіддю, оповіданням про подію із життя (власну присутність в цій події), або розкриває своє власне відкриття чи захоплення, демонструє слайди, ілюстрації тощо.

Учні – приймають участь у обговорення проблеми, висловлюють своє власне відношення до події тощо.

Наприклад:

Анкета думок – форма проведення колективної або групової роботи, спрямованої на зібрання інформації про відношення дітей до певної події із життя колективу, школи.

Вчитель – складає анкету із 1-2 запитаннями, в яких необхідно подати власну думку, ідею, ініціативу або пропозицію.

Учні – розмірковують, заповнюють анкету, обробляють зібрану інформацію та разом із вчителем підводять загальні підсумки, які виносять на спільне обговорення (або з приймають спільне рішення без оголошення результатів).

Наприклад:

Зустріч – форма проведення колективного, групового заходу на яке запрошуються гості (представник громадської організації, підприємства, видатна людина, герой, ветеран, вчитель, переможець олімпіади або спеціаліст: юрист, лікар, бібліотекар, міліціонер тощо).

Вчитель веде розмову, представляє запрошеного, задає запитання, розпочинає дискусію. Запрошена людина виступає із розповіддю, доповіддю, демонструє наочність, веде анонс подій, відповідає на запитання учнів, аргументує свої думки, пропонує доказові матеріали тощо.

Учні – слухають, обмірковують, задають запитання, приймають участь у дискусії.

Наприклад:

Відверта розмова – форма проведення виховного заходу за певною темою, яка є складною, особистісною і потребує певної комфортності та складення атмосфери довірливості.

Ця форма виховного заходу проводиться з невеликою групою учнів (якщо необхідно однієї статі). За необхідністю чи створення довірливих відносин на протязі розмови можна запросити спеціаліста, організувати проведення розмови у формі тренінгу тощо.

Наприклад:

Просвітницький тренінг – форма групової роботи, спрямована на набуття певних просвітницьких знань, яка проводиться у вигляді тренінгу.

Тренінг – це форма організації навчання, яка використовує інтерактивні методи і дає можливість учасникам під час спілкування в комфортній емоційній атмосфері обмінюватися досвідом й знаннями з метою отримання

нових знань та засвоєння навичок, це цікавий процес пізнання себе та інших в довірливій атмосфері.

Просвітницький тренінг – це активне поширення знань, інформаційна підтримка та позитивний вплив й перетворення отриманих знань у реальні мотиви поведінки.

Темою просвітницького тренінгу може стати ЗСЖ.

Вчитель - організує проведення тренінгу за певними умовами, готує допоміжні матеріали, веде тренінгові заняття.

Учні – приймають участь у проведенні тренінгу, готують завдання в малих групах, обговорюють ситуації, презентують свої групові напрацювання.

Наприклад:

Ярмарок солідарності – форма колективної виховної роботи, яка складається із підготовки та проведення ярмарку, в якому демонструються або продаються вироби учнів та проявляються принципи солідарності.

Вчитель – готує із учнями вироби до ярмарку, організує ярмарок-продаж, а потім зароблені кошти витрачають на адресну допомогу (благодійність).

Учні – приймають активну участь у організації ярмарку, оформлюють виставку виробів, рекламують їх.

До ярмарку приєднують всі класи, які солідарні із ідеєю надання допомоги, проведення милосердних акцій тощо.

Наприклад:

Гра-експрес – форма проведення виховного заходу, яка організується вчителем з метою підготовки термінової справи, що проходить у вигляді гри.

Цікава гра проводиться за певними правилами на протязі обмеженого часу.

Вчитель – готує сценарій проведення гри-експрес, обирає форму спілкування (казкову, інформаційну, фантастичну, реальну тощо).

Учні – знайомляться із правилами гри, приймають активну участь у грі, виконують завдання для отримання творчого результату.

Після проведення гри вчитель разом із учнями підводять підсумок гри-експрес, нагороджують переможців, учасників.

Наприклад:

Спартакіада народних ігор – форма колективної виховної роботи, яка організується із метою ознайомлення учнів із низкою українських народних ігор, що пов'язані з випробуванням витримки, сили, мужності дітей.

Вчитель – готує сценарій заходу, добирає народні українські ігри, прилади, елементи костюмів, спортивні знаряддя. Розподіляє учнів класу (школи) на команди, проводить змагання між учнями.

Учні - приймають активну участь у всіх іграх, набирають бали, вивчаючи особливості ігрового українського фольклору.

Наприклад:

Родинне свято – форма колективного виховного заходу, що проходить із запрошенням та за участю батьків. Захід збирає коло родин, представників різних поколінь. На цьому заході відбувається знайомство присутніх із сімейними традиціями, сімейними святами, реліквіями. Можливо супроводжувати свято виставкою родинних творчих робіт, кулінарних виробів.

На святі презентуються родинні творчі проекти, родинне дерево, сімейні фотоальбоми, мультимедійні презентації, відбувається показ моделей, створених батьками і дітьми, інсценізація літературних, музичних творів тощо.

Вчитель - разом із батьками готує сценарій виховного заходу, обирає ведучих, готує виступи, творчі виступи представників різних поколінь, обговорює оформлення зали, музичний супровід тощо.

Учні – разом із батьками приймають участь у створенні родинних проектів, готують вироби для виставки, номери художньої самодіяльності.

Наприклад:

Родинна вітальня – форма проведення виховного заходу, який проходить за участю батьків. Вечір проходить у прикрашеній за українськими традиціями кімнаті (супроводжується виставкою родинних виробів, творчих робіт). На цьому святі виконуються улюблені родинні українські народні пісні, вірші, демонструються родинні виставки робіт та творчі родинні проекти.

Вчитель – організовує проведення вечору, складає разом із батьками і учнями сценарій заходу, запрошує гостей свята, розподіляє відповідальних за оформлення вітальні.

Учні – приймають участь у проведенні родинної вітальні, демонструють свої напрацювання, творчі родинні проекти.

Наприклад:

Рольова гра – форма проведення виховного заходу у вигляді гри, в якій розігруються певні ролі з метою вирішення виховних завдань або прийняття вірного рішення. Це може бути розігрування ситуації із розподілом ролей у діючій фірмі, фабриці зірок тощо.

Вчитель – об'єднує учнів у малі групи та роздає невеликі завдання для виконання: програти ситуацію описану у завданні за ролями. Педагог виконує роль ведучого, який читає текст від автора.

Учні – обговорюють ситуацію, розподіляють ролі, а потім розігрують ситуацію, сюжет за ролями, які виконують (зі словами або пантомімою невербально).

Після проведення гри вчитель разом із учнями підводять загальні підсумки, визначають кращого гравця, актора.

Наприклад:

Вікторина – форма проведення виховного заходу у вигляді вікторини.

Вчитель – готує завдання для проведення вікторини (у вигляді тестів, запитань, невеликих завдань).

Учні – приймають участь у проведенні вікторини, подають відповіді.

Вчитель оцінює участь дітей у вікторини, підводить підсумок вікторини, визначає кращих знавців.

Вікторина може бути тематичною (за певною темою із області окремих предметів), загальною (з різних областей знань) або з виховної тематики.

Наприклад:

Коллективна творча справа – форма виховної роботи, спрямовану на вирішення життєво важливих завдань, яка проводиться спільно дітьми і старшими – виконується, організується, задумується, вирішується, оцінюється під час яких відбувається розвиток колективістських, демократичних основ життя, самостійності та ініціативи

дітей, самоуправління, активного відношення до оточуючого середовища.

КТС має декілька етапів:

1 підготовчий етап – вибір теми, кращих варіантів, пропозицій та одного варіанту для здійснення проекту.

2 етап – вибирається рада справи, яка спираючись на пропозиції опрацьовує обраний варіант, складається план дій.

3 етап – відбувається колективна підготовка справи, конкретизується план роботи, створюються мікроколективи (або зведені бригади), кожна група готує сюрприз для інших.

4 етап – проведення КТС, здійснення конкретного плану, розроблені керівним органом з усіма корективами, які були винесені його учасниками під час підготовки справи. Організатор слідкує за тим, як діти проводять справу, допомагає учням, координує їх.

5 етап – колективне підбивання підсумків, загальний збір на якому обговорюються досягнення, успіхи при проведенні справи, а також відокремлюються недоліки, помилки, аналізується участь всіх дітей для досягнення загального результату.

Наприклад:

Жива газета – форма проведення пізнавальної і організаційної справи-огляду, що складається із серії коротких виступів, автори-виконавці яких в образній формі повідомляють про новини з життя колективу, дають оцінку справам та розкривають перспективу на майбутнє. За допомогою живої газети члени колективу оцінюють позитивні і негативні сторони життя на протязі 15-20 хвилин. Матеріалом для випуску газети може стати: позитивний досвід колективу, визначні події, конфлікти, плани, перспективи у розвитку колективу, привітання тощо.

Весь матеріал подається у вигляді сценок, „живих картинок”, карикатур, шаржів, інтерв’ю, загадок, частівок, жартівливих од, картинок, слайдів, демонстрації фотоматеріалів тощо.

Газета має певні рубрики, своїх кореспондентів, журналістів. Вчитель - організовує підготовку матеріалів до випуску газети, рецензує, доповнює, узагальнює їх.

Учні – працюють над створенням випуску газети, збирають та обробляють матеріал, готують свої виступи.

Наприклад:

Усний журнал – форма проведення інформаційно-аналітичної діяльності учнів, в ході якої збирається, оброблюється інформація про важливі події із життя колективу або повідомлення про якийсь об’єкт тощо.

Вчитель – організує роботу учнів, подає завдання, разом із учнями складає план підготовки випуску усного журналу, розробляє рубрики, організує проведення збору інформації.

Учні – працюють над випуском усного журналу, проводять збір інформації, фотографують, беруть інтерв’ю, проводять соціологічне опитування, анкетування, працюють над збором достовірної інформації про об’єкт або подію тощо.

Усний журнал проводиться у вигляді повідомлень за певними рубриками, демонстрацією фото, слайдів, розігруванням сценок.

Випуск усного журналу можна присвятити не тільки висвітленню події із життя колективу, але й визначній події, ювілею видатної людини (письменника, художника, поета, народного героя) або ознайомлення учнів із видом, жанром мистецтва, розгляданню історичних подій, творчому шляху видатної людини тощо.

Наприклад:

Свято-презентація – форма проведення виховного заходу у вигляді свята, на якому презентується творчі надбання учнів,

вчителів, батьків. Обов'язковою умовою свята є наявність ведучого, обирання різноманітних форм або єдиної форми для проведення презентації.

Презентація може проводитися у вигляді: ділової гри; демонстрації відеофільму /виконані на основі інформаційних технологій/; діалогу історичних чи літературних персонажів; захист на Вченій Раді; гри із залом; ілюстраційного зіставлення фактів, документів, подій, епох, цивілізацій; інсценування реальної чи вигаданої історичної події; наукової конференції; наукового доповіді; звіту дослідницької експедиції; прес-конференції; мандрівки; реклами; рольової гри; змагання; спектаклю; спортивної гри; театралізації (вживання в роль людини, живої чи неживої істоти); телепередачі; екскурсії ч.

Вчитель – організовує підготовку презентацій, разом із учнями обирає тему, визначає форму проведення презентації. Учні - готують презентацію, добирають матеріал, доповнюють його творчими ідеями та презентують свою роботу на загальному святі.

Наприклад:

|

Проект – проект, як об'єднана навчально-пізнавальна творча діяльність учнів-партнерів, які мають спільну проблему, мету, способи діяльності, узгодженні методи, спрямовані на досягнення загального результату сумісної діяльності.

Головним девизом проектної діяльності школяра є «Все, що я пізнаю, я знаю для чого це мені треба і де я можу ці знання застосовувати».

Створення проекту проходить за певними етапами. В проектній діяльності виявляються три етапи:

1 етап – підготовчий

Відбувається підготовка проекту, визначається тема і мета проекту.

Учні: обговорення, пошук інформації.

Вчитель: заява задуму, мотивація, допомога у постановці завдань.

Далі проходить планування проекту:

а) визначення джерел, засобів збору, методів аналізу інформації, засобів представлення результатів;

б) установа критеріїв оцінки результату і процесу.

Учні: формулюють завдання і виробляють план дій.

Вчитель: коректує, пропонує ідеї, висуває пропозиції.

2 етап – практико-виконавчий

Відбувається збір інформації (спостереження, робота з літературою, анкетування, експеримент).

Учні: збирають інформацію.

Вчитель: спостерігає, непрямо керує діяльністю.

Далі проводиться аналіз інформації, формулювання висновків.

Учні: аналізують інформацію.

Вчитель: коректує, спостерігає, радить.

Потім проходить оформлення результатів діяльності.

Учні: виконують технологічні операції, здійснюють самоконтроль.

Вчитель: контроль за якістю оформлення.

3 етап – заключний:

На якому відбувається підготовка проекту до захисту. Подання й оцінка результатів (усний, письмовий звіт та оцінка результатів і процесу дослідження за вчасно встановленими критеріями), а далі презентація проекту, захист, оцінка проекту та оголошення результатів.

Учні: готують проект до презентації та захисту, подають критерії оцінки, презентують та захищають проект.

Вчитель: оцінює проект.

Наприклад :

Школа етикету – форма проведення одного або серії виховних заходів, спрямованих на вироблення норм, правил поведінки учнів у громадських місцях, школі, театрі, транспорті, дискотеці, святі тощо.

Школа етикету навчає учнів етичним нормам поведінки людей у суспільстві.

Вчитель - готує матеріал для проведення школи етикету (життєві ситуації, уривки із літературних творів, листів до редакції тощо), які обговорюються, розігруються дітьми. Педагог керує процесом вироблення разом із учнями загальних правил поведінки, установлення етичних норм спілкування.

Учні – приймають участь у розігруванні ситуацій, обговорюють ситуації, надають оцінку вчинкам, знаходять вірне рішення. Разом із вчителем створюють проект правил етичного спілкування дітей у колективі, суспільстві, проводять захід запитань і відповідей.

Наприклад:

Операція – форма проведення виховного заходу за невеликий час для надання термінової допомоги або проведення акції на вирішення проблеми.

Це може бути привітання для ветеранів, вчителів, батьків або нагородження переможців змагання чи здійснення корисно-суспільної справи в рамках школи, колективу класу тощо.

Вчитель - подає разом з учнями ідею до проведення операції, визначають термін, певні справи, складають план дій, визначають відповідальних.

Учні – приймають рішення про участь у операції, готують допоміжні матеріали, проводять справу, звітують про неї та разом із вчителем відводять підсумки спільної роботи.

Наприклад:

Виставка –конкурс – форма проведення колективної творчої справи, в ході якої учні спільно із дорослими учні презентують на виставку свої творчі нароби та приймають конкурсні на кращий експонат виставки

Вчитель – заздалегідь оголошує проведення виставки на певну тему, задає завдання учням на створення експонатів для виставки і висуває вимоги щодо їх оформлення. На дошці розміщує критерії щодо оцінювання робіт, обирає чи запрошує журі для проведення оцінювання дитячих робіт .

Учні - готують вироби, творчі роботи, оформлюють їх за прийнятими правилами і приймають участь у підготовці виставки.

Після перегляду творчих напрацювань учнів оголошуються результати конкурсу, проводять нагородження учасників за обраними номінаціями.

Наприклад:

Ведення літопису колективу – форма довготривалого виховного заходу, який проводиться протягом багатьох років. Перед початком справи вчитель разом із учнями (батьками, вчителями) обирають: стиль, мову опису визначних подій із життя класного колективу, вирішують питання - які події будуть фіксуватися у літопису, хто буде збирати інформацію для літопису, хто буде оформлювати запис, чи будуть розмішуватися фото матеріали, чи будуть заноситися до літопису події із життя окремих учнів, переможців заходів, конкурсів, обирає спільно з колективом форму літопису (альбом, слайди, книга тощо).

Вчитель – організує ведення літопису, керує процесом регулярного його заповнення, оцінює особистісний внесок у роботу кожного учасника.

Учні – виконують завдання, записують до літопису визначні події, презентують перед класом свої напрацювання.

Наприклад:

Турнір – форма колективного або групового виховного заходу, спрямованого на визначення кращого у якійсь справі, творчості (у мистецтві, спорті, літературі).

Вчитель – оголошує проведення турніру, разом із учнями приймають правила його проведення, обирають ведучого, визначають номінації, критерії оцінювання та складають сценарій проведення турніру та план підготовки турніру.

Учні – визначають учасників турніру, готуються до виступу, приймають активну участь у проведенні заходу.

Після проведення турніру журі оцінює виступи учнів, визначає кращих учасників, нагороджує переможців за обраними номінаціями.

Наприклад:

Колективне ігрове спілкування – форма проведення виховного заходу, спрямованого на налагодження дружніх стосунків у колективі у формі гри за вигаданим сюжетом, із розподілом ролей. Це може бути телеміст, телефонна розмова, оживлення картинок, робота в малих групах за обраними правилами, організація тренінгу спілкування на ігровій основі.

Вчитель - керує проведенням спілкування у колі дітей, разом із учнями приймає правила спілкування, розробляє сценарій заходу, готує ігрові конкурси, рухавки тощо.

Учні – приймають участь у проведенні заходу, розігрують ігрові ситуації, проводять колективні рухливі, інтелектуальні ігри.

Наприклад:

Пошукова стежка – форма проведення колективного пошукового, дослідницького заходу, спрямованого на пошук достовірної інформації, невідомих сторінок із історії або пошук героїв, сторінок із життя видатних, відомих людей, ветеранів війни, героїв праці, ветеранів –вчителів тощо.

Вчитель – разом із учнями визначають тему, об'єкти, пошукової діяльності, складають план дій, маршрут пошукової стежки, відповідальних за роботу. Разом із вчителем учні складають карту пошукової стежки та визначають термін проведення пошукової роботи.

Учні – отримують завдання, проводять пошукову роботу у наміченому напрямку, збирають та обробляють інформацію, підводять підсумки роботи, а потім оформлюють результати у вигляді альбому, слайдів, книжки спогадів тощо.

Наприклад:

Екологічна стежка – форма колективної справи, спрямованої на екологічну, просвітницьку роботу у місцевості біля школи, районі, місті. Метою цієї діяльності є збереження скарбів природи, догляд за флорою і фауною міста, боротьба за подолання екологічної забрудненості території.

Вчитель - проводить просвітницьку роботу на тему екологічної небезпеки районів міста, села. Разом із учнями визначають найбільш забруднені території мікрорайону, проводять дослідницько-пошукову роботу з визначення причини забрудненості та складають план дій щодо

подолання, надання корисної посильної допомоги у цих небезпечних районах. Спільними зусиллями колектив визначає територію, яка буде входити до екологічної стежки. Учні – працюють над створення агітаційних плакатів, буклетів, перелік корисних посильних екологічних справ, визначають терміни та разом із вчителями проводять корисну роботу щодо подолання забрудненості (суботники, акції тощо).

Наприклад:

Художня галерея – форма колективної виховної роботи, яка проводиться з метою презентації творчих досягнень учнів у вигляді оформлення художньої галереї із робіт учнів. Галерея оформлюється за тематикою, художнім стилем, віком виконавців тощо.

Вчитель – заздалегідь пропонує учням створити творчі роботи (рисунки, картини, пано, ілюстрації до літературних творів) для організації у школі художньої галереї із робіт учнів, при цьому наголошуючи на вимоги щодо оформлення робіт та терміну на їх підготовки.

Учні – готують творчі роботи, малюють рисунки, оформлюють їх та презентують у класі для участі у галереї. Діти запрошують своїх вчителів, батьків, учнів школи до відвідування галереї, в якій можуть бути і авторські виставки. Наприклад:

Виставка творчих робіт – форма колективної роботи, яка спрямована на презентацію власних учнівських досягнень.

Вчитель – пропонує учням прийняти участь у виставці творчих робіт та визначає критерії щодо оформлення робіт і перелік виробів, які можуть прийняти участь у виставці. Це роботи з образотворчого, декоративно-прикладного,

декоративно-ужиткового мистецтва, авторська виставки тощо.

Учні – готують вироби для прийняття участі у виставці творчих робіт, оформлюють свої роботи за вимогами.

Виставку робіт оформлюють учні разом із вчителями та запрошують на неї всіх бажаючих. Кращі роботи учні відмічають нагородами, відзнаками.

Наприклад:

Трудовий десант – форма виховної роботи, яка спрямована на організацію трудової термінової справи колективу. Справа невелика за об'ємом та проходить за планом, який створює колектив учнів.

Вчитель – пропонує учням виконання трудової корисної справи у вигляді десанту та організує комітет справи, розподіляє завдання.

Учні – приймають разом із вчителем організаційні заходи, готують афішу або рекламу, визначають термін проведення, допоміжні засоби, об'єм робіт та визначають розподіл території (для прибирання, посадки дерев, висаджування клумб тощо).

Після проведення десанту вчитель разом із учнями підводять підсумки проведеного десанту, визначають кращих „десантників”, проводять нагородження учасників.

Наприклад:

Конкурсна програма – форма проведення виховного заходу у вигляді програми, яка складається із конкурсів (розважальних, танцювальних, пісенних, творчих).

Вчитель - пропонує учням разом скласти сценарій конкурсної програми, яку будуть проводити у колективі до свята, визначної події. Педагог створює творчу групу дітей для підготовки для свята.

Учні - підбирають конкурси, готують реквізит, оформлюють залу, приймають участь у проведенні програми, готують призи.

Наприклад:

Конкурс-інсценізація – форма проведення виховного заходу, яка організується з метою розвитку творчих акторських здібностей учнів.

Вчитель- пропонує учням, яких об'єднує у малі групи – труппи, обрати невелику п'єсу, або уривок із літературного твору, пісні для інсценізації.

Учні – обирають твір для інсценування, розподіляють ролі, проводять репетиції, обговорюють костюми, деталі декорацій та приймають активну участь у проведенні конкурсу.

Обране журі оцінює гру акторів, якість інсценізації за обраними критеріями та підводять підсумки конкурсу, нагородження учасників, визначають кращих акторів тощо.

Наприклад:

Інтелектуальна гра – форма виховного заходу, яка проводиться у вигляді гри та спрямована на розвиток інтелектуальних здібностей учнів.

Вчитель – пропонує учням підібрати завдання для інтелектуального конкурсу, створює творчу групу сценаристів.

Учні - пишуть сценарій , готують умови проведення гри, побирають завдання для конкурсу, які отримали від учнів класу і знаходять нові, обирають ведучого, готують оформлення та реквізит для проведення гри.

Після проведення конкурсу вчитель разом із учнями підводять підсумок гри та визначають кращих учасників-інтелектуальних знавців, учасників підготовки свята.

Наприклад:

Форми виховної роботи в старшій школі 10-12 класи

Диспут – форма проведення виховної роботи під час якої відбувається спілкування людей, які стоять на різних ідеологічних, політичних, моральних позиціях, це суперечка, зіткнення протилежних думок. При проведенні диспуту обговорюються проблемні питання, відстоюються різні точки зору, факти, аргументи.

Вчитель – веде диспут, заздалегідь готується до його проведення, проводить мозковий штурм або анкетування за допомогою який обирає разом із учнями тему диспуту.

Учні – об'єднуються у малі групи за різними протилежними позиціями, готують аргументи, фактичні матеріали, які допоможуть відстоювати свою точку зору на проблему.

Закінчується диспут прийняттям одного рішення, бачення проблеми.

Наприклад:

Відверта розмова – форма виховного заходу, на якому відбувається розмова за обраною темою, яка потребує відвертості, камерності і є складною, особистісною. Для проведення її вчителю необхідно пам'ятати про вимоги щодо її організації: складення довірливої атмосфери серед учнів, комфортних умов, актуальності і важливості теми для учнів. Ця форма виховного заходу проводиться з невеликою групою учнів (за необхідністю однієї статі). Для створення комфортних умов вчитель готує приміщення та проводить попередню бесіду про важливість обраної теми, за бажанням запрошує спеціаліста, організує проведення розмови у формі тренінгу тощо.

Наприклад:

Етичний тренінг – форма колективної, групової роботи, яка проводиться у вигляді тренінгу на етичні теми.

Вчитель - перед проведенням тренінгу разом із учнями обирає етичну тему (правила етичної поведінки, обговорення життєвих ситуацій тощо) за допомогою мозкового штурму, бесіди, аналізуючи вчинки учнів, випадки із життя класу.

Учні – приймають участь у обговоренні теми, розігрують та аналізують ситуації, роблять узагальнення, висновки, приймають етичні правила спілкування.

Наприклад:

Тестування – форма виховної роботи, яка проводиться із метою визначення особистісного ставлення учнів до якогось

явища або події, особистісної чи загальної думки, збирання певних ідей, пропозицій.

Вчитель – подає пропозицію для проведення тестування, готує або підбирає тести і форму обробки даних.

Учні – відповідають на запитання, які подає вчитель, приймають за необхідністю участь у обробці результатів.

Наприклад:

Екологічний десант – форма проведення виховної діяльності спрямованої на екологічний захист території, надання корисної термінової екологічної допомоги на визначеній території, яка потребує очищення від бруду, допомоги.

Вчитель – подає пропозицію, вмотивовує дітей на проведення десанту, визначає разом із учнями територію, визначає місця, які потребують допомоги, організує рекламування події, розподіляє обов'язки, визначає термін.

Учні – вирішують питання особистісної участі у проведенні десанту кожного, висувають пропозиції для об'єму робіт, визначають послідовність дій тощо.

Після проведення десанту підбиваються підсумки роботи, визначається участь кожного, проводиться нагородження учасників.

Наприклад:

Турнір ораторів – форма колективної групової справи, яка проводиться із метою визначення вмінь учнів у колективі класу (школи) ораторському мистецтву.

Вчитель – готує теми для виступу ораторів, збирає пропозиції у дітей, проводить жеребкування серед учасників з метою визначення тем виступів, послідовності. Доводить до відома дітей вимоги щодо виступів: кількість хвилин, обґрунтованість, доказовість, чіткість, виразність, артистизм тощо.

Учні – вступають по черзі, дотримуючись вимог, критеріїв, намагаються розкрити тему за визначений час.

Закінчується турнір підбиттям загальних підсумків та визначення кращого оратора і визначення номінацій.

Наприклад:

Моделювання розвивально-виховних ситуацій – форма колективної або групової діяльності під час якої проходить випробування артистичних, інтелектуальних, творчих вмінь учнів, моделювати поведінку, знаходити вірне рішення у складних ситуаціях, розробляти план дій, вигадувати можливі варіанти поведінки тощо.

Вчитель – готує розвивально-виховні ситуації для спільного обговорення або розігрування учнями, об'єднує учнів у малі групи за лічилкою і надає можливість дітям змоделювати групове інсценування, імітацію, пантоміму на певну подану ситуацію і прийняти рішення щодо поведінки людини у ній.

Учні – у групі обговорюють подану ситуацію, розподіляють ролі, розігрують ситуацію за обраною спільно формою, підводять підсумки.

Наприклад:

Музична вітальня – форма проведення колективного музичного привітання або ознайомлення учнів із творами музичного мистецтва, організованому вчителями, батьками та учнями напередодні визначної події, свята.

Вчитель – разом із учнями та батьками готують сценарій вітальні, визначають музичні номери для виконання або прослуховування, продумують оформлення кімнати.

Учні – приймають участь у колективній підготовці вітальні та її проведенні, запрошують гостей.

Наприклад:

Тематична дискотека – форма проведення колективної справи, з метою ознайомлення учнів із певним напрямком,

стилем музики, творчістю видатних музикантів та змістовного проведення відпочинку, танцювальної програми. Вчитель – висуває пропозиції щодо проведення дискотеки, організує оргкомітет, разом із учнями розподіляє обов'язки, визначає термін проведення дискотеки і обирають ді-джея (або запрошують професіонала) .

Учні – приймають участь у підготовці і проведення дискотеки, рекламують захід, запрошують прийняти участь у підготовці.

Наприклад : дискотека 80-х, дискотека „ В гостях у групи „Битлз”, дискотека „Італійці в Україні”

Школа лідера – форма проведення виховної діяльності, спрямованої на підготовку і виявлення лідерів серед органів учнівського самоврядування та шкільного колективу в цілому.

Вчитель – організує роботу школи, планує засідання, добирає відповідну форму для підготовки (тренінг, диспут, тести, анкети).

Учні – приймають участь у навчанні лідерським якостям, вмінням організувати і проводити виховну діяльність, навчають основам спілкування, взаємодії, набувають практичних вмінь.

Наприклад:

Театральна вистава – форма проведення виховного заходу у вигляді театральної вистави, яку готують і демонструють акторська труппа школи.

Вчитель – разом із учнями обирають текст чи уривок твору для вистави, розподіляють ролі, проводять репетиції, готують декорації і костюми, рекламують прем'єру.

Учні – проводять разом із вчителем репетиції, працюють над підготовкою декорацій, костюмів, залучають до співпраці батьків, рекламують прем'єру, готують афішу тощо.

Наприклад:

Мистецькі шкільні колективи – форма організації позаурочної діяльності талановито обдарованих учнів, спрямованих на набуття сценічних, акторських навичок, формування практичних мистецьких вмінь виконувати та створювати твори мистецтва.

Вчитель (фахівець) – набирає дітей до складу мистецького колективу, планує роботу, проводить заняття на набуття практичних навичок, формує сценічний репертуар, організує виставки творчих робіт, виступи колективів, навчає дітей основам мистецтва.

Педагог-вихователь, якщо не має відповідної фахової мистецької підготовки, може організувати аматорські мистецькі колективи за власною ініціативою та проводить консультації у фахівців.

Учні – набувають практичних навичок, приймають участь у підборі репертуару, готують твори для виступу, виставки тощо.

Наприклад :

Тематичний діалог – форма колективної виховної роботи на якій відбувається діалог учнів із вчителем за певною обраною темою.

Вчитель – пропонує учням обрати тему діалогу, заздалегідь готує запитання до теми, додаткові матеріали, інформаційні джерела, розподіляє між учнями завдання для підготовки до обраної теми діалогу.

Учні – готують до заходу свої виступи і повідомлення, підбирають демонстраційний матеріал, приймають активну участь в обговоренні проблеми.

Весь виховний захід проходить у вигляді діалогу із вчителем, із митцем, із героєм художнього твору тощо. Закінчується захід підведенням підсумків.

Наприклад:

Конкурс творчих робіт – форма проведення виховної діяльності під час якої учні демонструють свої творчі роботи та приймають участь у конкурсі на кращу творчу роботу.

Вчитель – пропонує учням виконати творчу роботу (техніку виконання і жанр обираються самостійно або за темою конкурсу), обговорює критерії щодо оцінювання робіт, вимоги до оформлення роботи, термін на виконання, запрошує на конкурс компетентне журі.

Учні – обирають тему, жанр, техніку за бажанням, готують роботи та приймають участь у їх презентації.

Можливо виконання творчих робіт і під час проведення конкурсу, коли ведучий пропонує завдання і дає час на їх виконання. У фіналі конкурсу підводять підсумки, нагороджуються учасники.

Наприклад:

Захист проектів – форма проведення виховної роботи в ході якої відбувається захист підготовлених проектів (або і створення творчих учнівських проектів).

Вчитель – заздалегідь визначає із учнями проблеми які цікавлять дітей, об'єднує учнів у малі групи та пропонує за правилами створення проектів підготувати і презентувати проект. Далі вчитель організує проведення захистів учнівських проектів та оцінює ці проекти за допомогою обраних критеріїв та запрошеного журі.

Учні - проходять такі етапи проектної діяльності: підготовчий - обрати тему проекту, скласти план дій, практико-виконавчий - зібрати та обробити інформацію,

підготувати порт фолію, заключний - презентувати свій проект для вчителів і учнів школи.

Можливий варіант створення і захист учнівських проектів під час проведення заходу або підготовка індивідуальних (або парних) учнівських проектів чи групових проектів за участю батьків.

Наприклад:

Поетична вітальня – форма виховної роботи під час якої відбувається зустріч учнів із творчістю певного поета, поезії певного стилю або епохи чи власних учнівських поезій. На поетичну вітальню можна запросити відомого місцевого поета, гостей, батьків.

Вчитель – пропонує учням обрати поета (поетів), творчість яких їм подобається, разом із творчим колективом учнів готують сценарій вітальні, обговорюють оформлення зали, обирають ведучих.

Учні – приймають участь у підготовці і проведенні поетичної вітальні, запрошують гостей, рекламують вечір, оформлюють інформаційний стенд тощо.

Наприклад:

Бал – форма проведення виховного заходу, який проходить за всіма правилами балу.

Вчитель – пропонує проведення балу до свята (осінь, Новий рік, весна тощо), разом із учнями та батьками планують підготовку балу, обговорюють умови, оформлення зали, музику, обирають ведучих, пишуть сценарій.

Учні - приймають участь у підготовці балу, готують конкурси, костюми , роблять рекламу заходу тощо.

Наприклад:

Самотестування – форма проведення виховної діяльності під час якої відбувається тестування учнів, які вони здійснюють самотійно.

Вчитель – пропонує учням провести самотестування за обраними тестами, подає учням приклад тестів, обговорює форму обробки тестів і підведення підсумків.

Наприклад:

Публічна вистава – форма проведення виховного заходу в ході якого відбувається проведення вистави на розсуд публіки.

Вчитель – пропонує учням обрати п'єсу для підготовки вистави, обирає із числа учнів режисера, костюмера, декоратора, гримера, звукооператора, дизайнера тощо і організує проведення репетицій, разом із учнями планують хід проведення публічної вистави.

Учні - приймають участь у підготовці, рекламуванні і проведенні вистави, запрошують глядачів і гостей на прем'єру вистави.

Наприклад:

Рух учнівської молоді – форма організації колективної справи серед учнівської молоді, яка пропонує певні дії, спрямовані на підтримку ідей, починань, нових колективних традицій серед однолітків. Рух організовується за певних обставин: підготовці лідерів –волонтерів, які популяризують свої ідеї через просвітницьку, ораторську творчу діяльність, залучення однодумців.

Вчитель – пропонує ідею щодо організації руху учнівської молоді, збирає колектив лідерів, разом із учнями планують діяльність, визначають дії кожного, терміни проведення, форми рекламування ідей та перелік корисних справ, які будуть проведені у ході організації руху молоді.

Учні – приймають участь у організації і проведенні заходу, розподіляють обов'язки, визначають терміни проведення.

Після проведення заходу учні разом із вчителем підводять підсумки, визначають активістів.

Наприклад:

Експедиція (фольклорна, краєзнавча) – форма проведення довготривалої колективної пошуково-дослідницької діяльності у ході якої відбувається вивчення особливості місцевості, визначення фольклорних традицій, краєзнавчих особливостей регіону тощо. Кінцевим продуктом творчої діяльності учнів може стати видання газети, порт фоліо, карти місцевості, підбір експонатів для музею, оформлення альбому, книги, статті тощо.

Вчитель – пропонує учням обрати тему експедиції, планує її роботу, створює із учнями карти експедиції, визначає терміни і кінцеві результати.

Учні – обирають напрямок діяльності, отримують завдання, визначають терміни, проводять дослідницьку пошукову роботу, збирають інформацію, працюють над обробкою матеріалу, оформлюють результати, презентують свої напрацювання.

Наприклад:

Літопис шкільного колективу – форма виховного довготривалого колективного заходу, спрямованого на складення літопису колективу школи.

Вчитель – висуває пропозицію учням організувати ведення літопису шкільного колективу. Разом із учнями вчитель обирає форму опису важливих подій із життя колективу, стиль опису, частота записів тощо.

Учні – вирішують питання відповідальних за ведення літопису колективу, розподіляють обов'язки, терміни виконання тощо.

Після того як літопис колективу складено визначається термін презентації літопису на великому загальношкільному заході, обговорюється форма презентації літопису, матеріали літопису можуть бути використані для шкільного музею, для сценарію випускного вечору тощо.

Наприклад:

Екскурсія – форма проведення колективного виховного заходу з метою ознайомлення із учнів із визначними історичними місцями регіону, країни, краєзнавчими особливостями місцевості, пам'ятками культури і мистецтва тощо.

Вчитель – висуває пропозицію для учнів та батьків про організацію екскурсії, обирається рада справи, обговорюється маршрут екскурсії, кошти необхідні для витрат, речі, що потрібні у порозі.

Учні – обирають маршрут, складають список речей, які необхідні при організації екскурсії, вирішують термінові організаційні питання. Визначають дату проведення екскурсії.

Після проведення екскурсії учні випускають газету, інформаційний лист чи пишуть твір-спогад, збирають і оформлюють фото колаж тощо.

Наприклад:

Бенефіс –форма проведення колективного творчого свята, яке вперше ознайомлює колектив школи із творчістю нового або діючого колективу (бенефіс вистави, мюзиклу, спектаклю тощо).

Вчитель – разом із учнями готує творчий показ, розподіляє ролі, визначає режисера (або самостійно режисує), проводить кастинг на виконання головних ролей, визначає дії костюмера, гримера, назначає відповідальних за оформлення та музичний супровід бенефісу.

Учні – проводять репетиції бенефісу, рекламують захід, приймають участь у проведенні бенефісу, визначають кращих акторів.

Наприклад:

Колаж – форма проведення колективного творчого заходу, спрямованого на створення колективного колажу, в якому представленні різні види техніки.

Вчитель - разом із учнями обирають тему, складають ескіз колажу, розподіляють роботу і підготовлюють матеріали для створення роботи.

Учні – розподіляють роботу, виконують свою ділянку роботи, працюють над колективним виконанням колажу.

Наприклад:

Презентація – форма проведення колективного заходу, спрямованого на презентацію, демонстрацію творчих наробок колективу.

Вчитель – пропонує учням обрати проблему, тему презентацій, разом із учнями проводять планування роботи, обирають форму проведення презентацій.

Учні – працюють над створенням презентацій, розподіляють об'єм роботи, терміни виконання, проводять репетиції.

Захід закінчується показом підготовлених презентацій, оцінює презентації обране журі, відмічається робота кожного члена групи.

Наприклад:

Агітбригада – форма проведення виховної роботи в ході якого проходить творчий віршований, пісенний, театралізований виступ агітбригади за обраною темою.

Вчитель –стає організатором створення колективу агітбригади, разом із учнями складає сценарій виступу агітбригади, планує виступ колективу в школі.

Учні – проводять репетиції, добирають музичне оформлення та демонстраційний матеріал (плакати, слайди).

Наприклад:

Прес – шоу - форма виховного заходу, який проводиться разом із представниками преси (міської, районної, або

шкільної), спрямованого на огляд визначних подій із життя шкільного колективу. Для обговорення обирають статтю або кілька статей зміст яких цікавить усіх.

Вчитель - створює групи журналістів, завданням яких є обговорення проблем, що висвітлюється у статтях.

Учні – обговорюють проблеми, висвітлюють події із життя колективу, готують свої виступи, готують демонстраційний матеріал, беруть бліц-інтерв'ю, обговорюють висновки із статті.

Наприклад:

Теле-ревію – форма проведення виховного заходу на якому пропонується створення ситуації телевізійної програми, де обговорюється важлива, значуща проблема, яка є цікавою, актуальною для шкільного колективу.

Вчитель – разом із учнями готує сценарій ревію, запрошує гостей, розподіляє ролі – телеведучих, кореспондентів, представників преси тощо.

Учні – готують сценарій, обговорюють питання оформлення зали, розподіляють ролі, готують матеріал для обговорення.

Наприклад:

Аукціон – форма проведення виховного заходу під час проведення якого відбувається продаж з аукціону ідей, пропозицій, творчих наробок учнів за установлену, вигадану валюту.

Учні - планують роботу та пишуть сценарій аукціону, розподіляють ролі, обирають ведучого, об'єднуються в малі творчі об'єднання та набирають банк ідей, висувають пропозиції.

Ідеї та пропозиції продані на аукціоні становлять основу послідовних творчих дій колективу учнів, матеріалом для створення проектів, заходів тощо.

Наприклад:

Десант – форма колективного заходу , який проводиться із метою термінової допомоги або певних творчих заходів, що створюється у обмежений час.

Вчитель- наголошує про термінову допомогу (ветеранам, людям похилого віку) або термінової трудової справи у колективі (суботник, прибирання).

Учні – складають план проведення десанту, обговорюють проблеми участі кожного, об'єм робіт, терміни виконання, рекламують захід, запрошують до участі представників підприємств, організацій.

Після проведення десанту учні разом із вчителем підводять підсумки, визначають активістів.

Наприклад:

Шоу – програма – форма проведення колективного творчого заходу до свята, визначної події в житті класу, школи.

Шоу супроводжується яскравим оформленням, присутністю героїв, казкових друзів або « зірок естради».

Вчитель – разом із учнями складають сценарій шоу, розподіляють обов'язки, планують оформлення.

Учні – проводять репетиції, готують номери художньої самодіяльності, обговорюють проблеми виконання ролей, запрошення гостей, рекламування шоу, підготовки оформлення, костюмів тощо.

Наприклад:

Проект – форма виховної діяльності в позаурочний час, яка спрямована на створення проекту, представлення результатів і захисту своїх ідей.

Вчитель – разом із учнями проводить збір ідей щодо вирішення життєво важливих проблем учнів. Далі організує виконання проекту, обговорює форму презентації проекту та його захисту.

Учні – обирають проблему, із неї тему майбутнього проекту, складають план проекту, розподіляють справи, об'єм і терміни виконання. Далі учні збирають інформацію, обробляють її, оформлюють результати діяльності, складають портфоліо проекту, готують презентацію.

Закінчується створення проекту його презентацією та проводять захист проекту.

Журі оцінює проект і нагороджують учасників проекту, визначають участь кожного проектора.

Наприклад:

Благодійна акція – форма виховної діяльності колективу учнів, спрямована на проведення певних заходів на надання корисної допомоги тим, хто її потребує.

Вчитель – організує проведення акції, разом із учнями організує, планує роботу, певні дії, надає свої пропозиції, приймає участь у обговоренні сценарію проведення акції.

Учні – планують роботу, розподіляють ролі, визначають терміни проведення акції, визначають тих, кому буде надана допомога (ветерани, люди похилого віку, діти – сиріти, багатодітні сім'ї, бездомні тварини, птахи, рослини тощо)

Проведення акції відбувається у визначений термін, всі події висвітлюються у шкільній пресі, підводяться загальні підсумки проведення акції.

Наприклад:

Брейн –ринг – форма проведення виховного заходу за прикладом телевізійної гри, в основі якої полягає змагання, де стартом є складне цікаве запитання, а фінішем – вірна відповідь. Необхідною умовою проведення є наявність декількох команд, які швидко реагують на запитання і за невеликий час приймають рішення і подають свою відповідь. Вчитель – пропонує проведення заходу та разом із учнями обирає тему брейн-рингу, формує команди, обирає капітанів і проводить збір запитань до рингу, назначає ведучого.

Учні – готуються командами до участі, збирають і обробляють інформацію за темою, планують роботу з оформленням зали.

Після проведення рингу відбиваються підсумки гри, нагороджуються учасники і призери.

Наприклад:

Сократівська бесіда – форма проведення виховного заходу у вигляді бесіди на філософську тему.

Вчитель – пропонує учням обрати тему сократівської бесіди, подає ідеї щодо обробки певних джерел інформації, готує сценарій бесіди, запитання для учнів.

Учні – самостійно готуються до проведення бесіди, читають і обробляють інформаційні джерела, вивчають філософську літературу тощо.

Далі вчитель веде бесіду, задає влучні запитання, підтримує філософський дух бесіди, наводить приклади, аргументи і в цілому підводить висновки із філософських рішень учнів на визначення і вирішення проблеми із життя.

Наприклад:

Телефон довіри – форма проведення колективної виховної діяльності, спрямованої на вирішення життєво важливих проблем учнів.

Вчитель – разом із психологом організують дію шкільного телефону довіри, дія якого спрямована на надання власної корисної психологічної допомоги учням на вирішення конфліктних, важливих проблем, які учні не можуть вирішити самостійно. Номер телефону рекламується у шкільному і батьківському колективах.

Учні – обізнані у наявності психологічної допомоги звертаються до дорослих, вирішують конфліктні ситуації, проблеми насильства у сім'ї, порушення прав дитини, життєвого вибору, правил поведінки, життєвих цінностей тощо.

Наприклад:

Філософський стіл – форма проведення виховної роботи, спрямованої на допомогу учням старшої школи у питаннях філософських і соціальних проблем.

Вчитель – заздалегідь пропонує учням до обговорення не більш 5 питань і задає завдання – знайти відповідь у філософській літературі. Перед початком заходу вчитель об'єднує дітей у малі групи, які сідають за круглий стіл та беруть участь у філософському диспуті. Темою круглого столу може стати поняття: совість, воля, щастя, духовна культура, зміст життя тощо.

Учні – готуються до заходу, працюють над джерелами інформації, під час проведення заходу, спираючись на отримані знання та користуючись філософським словником і спеціалізованою літературою приймають участь у філософській дискусії, підводять підсумки бесіди.

Наприклад:

Складання індивідуальної програми саморозвитку – форма проведення виховної діяльності, в ході якої відбувається складання учнями старших класів власної програми саморозвитку.

Вчитель – пропонує учням переглянути свої можливості: власні риси характеру, рівень інтелекту, здібності, ступінь розвитку цілеспрямованої роботи та волі на позитивне змінення себе, свої мрії й перспективи тощо, спланувати власну програму саморозвитку на перспективу (3-5 років і

більше). У програмі вчитель пропонує визначити мету, головні завдання саморозвитку, напрямки саморозвитку і першочергові заходу (кроки) до здійснення мети.

Учні – за допомогою тестів і підібраних методик, самоспостережень визначають власний рівень розвитку, аналізують свої нахили і здібності та визначають свою індивідуальну програму саморозвитку: що потрібно покращити, які якості розвинути, що зробити, яку професію обрати.

Наприклад:

Дебати – форма проведення виховного заходу, що відбувається між командами та суддями.

Вчитель – разом із учнями створює дві команди із трьох членів, обирає три акредитованих судді, наглядача за часом і глядачів (публіку).

Учні – беруть участь у дебатах, які відбуваються між командами, що виголошують свою промову та метою їх є переконати суддів, які слідкують за ходом дебатів. Судді працюють за такими принципами: оцінювання команд на основі аргументів та обраними критеріями, присуджування учасникам індивідуальні бали від 0 до 30, оцінювання додержання сутності питання, технологій та помилок.

Виступи команд і відповіді до 5 хв.

Завершуються дебати – обговоренням ходу дебатів суддями, проголошенням результатів (оцінка і аналіз дебатів).

Наприклад:

Похід – форма проведення колективного заходу, спрямованого на відпочинок колективу чи ознайомлення учнів із видатними історичними місцями регіону, країни.

Вчитель – висуває пропозицію щодо здійснення походу, обговорює із учнями план проведення походу, маршрут, речі

необхідні в поході, план підготовки, сценарій майбутнього заходу.

Учні – організують оргкомітет, запрошують за бажанням батьків, планують дії, складють список речей і сценарій заходу, розподіляють обов'язки.

Після проведення походу учні випускають газету, інформаційний вісник, презентацію тощо.

Наприклад:

Круглий стіл – форма проведення виховного заходу під час якого обговорюють важливі проблеми із життя колективу за круглим столом.

Вчитель – висуває пропозицію і разом із учнями складає перелік проблем із життя колективу, які потребують негайного вирішення.

Учні – обговорюють проблем і вирішують ті, які виносяться на обговорення за круглим столом, обирають ведучого.

Правила проведення заходу : визначити проблему та причини її виникнення, отримати різні погляди на проблему, виначити протилежні і східні позиції, визначити думку колективу щодо її розв'язання, скласти перелік справ щодо її вирішення проблеми.

Наприклад:

Прес-конференція – форма проведення виховного заходу з метою пробудження інтересу до людей. Подій в тій чи іншій країні.

Вчитель – висуває пропозицію щодо організації прес – конференції. Разом із учнями обирає тему (або теми), які будуть обговорюватися на ній.

Учні – готують свої виступи, готують ролі « послів», які представляють різні країни (партії) та представників преси, кореспондентів журнал, газет, що задають послам запитання.

Наприклад:

Фоторепортаж – форма проведення виховного заходу, який організується із метою огляду, фото звіту важливої події із життя колективу.

Вчитель – пропонує висвітлити подію, зібрати фотоматеріали і підготувати презентацію, фото звіт колективу.

Учні – збирають інформацію, готують відгуки, переглядають фото, беруть інтерв'ю, обговорюють форму представлення події у вигляді репортажу із журналу, газети.

Наприклад:

Мобільний консультапункт – форма проведення виховного заходу на протязі якого проводить корисна консультація учнів школи за визначеною обраною проблемою у терміновий час.

Вчитель – пропонує створення консультапункту, разом із учнями називають перелік проблем, які турбують дітей і потребують негайного вирішення, визначають досвідчених людей, спеціалістів у питаннях.

Учні – обговорюють шляхи розрішення проблеми, збирають корисний інформаційний матеріал із визначеної проблеми, готують збірник консультацій, телефонний довідник із зазначенням організацій, перелік спеціалістів тощо.

Мобільний консультапункт діє в школі у визначений термін, в якому працюють спеціалісти і консультанти, що надають корисну допомогу, консультації, надають перелік організацій і телефонів, де можна зустрітися із спеціалістами.

Наприклад:

Інтернет – шоу – форма проведення виховного заходу за допомогою використання інформаційних, телекомунікаційних технологій, засобів Інтернет.

Вчитель – звертається за допомогою до вчителя інформатики, використовуючи можливості мультимедійного класу планує інтернет-зв'язок із учнями іншої школи.

Обирається тема спілкування, готуються веб-камера, засоби інтернет, обирається група зв'язківців, кореспондентів, журналістів.

Учні – розподіляють ролі, готуються до зв'язку, визначають терміни, хід зустрічі, готують веб-камеру, мультимедійний екран тощо.

Під час проведення сеансу зустрічі обговорюються спільні проблеми, пропонуються спільні рішення або корисні заходи, планується спільна виховна діяльність, проекти тощо.

Наприклад:

Відкрита кафедра – форма проведення виховного заходу під час якого відбувається висування важливих тем, проблем, вирішення спільних заходів, акцій. Правила проведення: відкритість, відвертість думок, толерантність, актуальність тем, стислий виклад думки, прийняття спільних рішень.

Вчитель – пропонує учням назвати проблеми, питання, які їх цікавлять, проводить актуалізацію подій, важливих питань, які терміново потребують вирішення.

Учні – роблять перелік питань, складють пропозиції, думки.

Відкрита кафедра нагадує відкритий мікрофон, коли говорять всі бажаючі, до кафедри запрошуються по черзі, виступи стислі, змістовні, мають наукове обґрунтування, доказовість ідей і пропозицій. Коло думок дає підставу до прийняття спільного рішення колективу на проблему.

Наприклад:

Вернісаж – форма проведення виховного заходу, в ході якого складають виставку творчих робіт учнів у вигляді вернісажу за видами і жанрами мистецтва.

Вчитель – висуває пропозицію щодо оформлення вернісажу робіт або ілюстрацій відомих полонез викатник художників. Учні – за обраними вимогами створюють роботи, добирають відомі ілюстрації. Рекламують захід, запрошують гостей, оформлюють виставку, залу.

Наприклад:

Творчий портрет – форма виховного заходу на якому відбувається презентація творчого портрету колективів або учнів школи, активу тощо.

Вчитель - разом із учнями створюють проект творчого портрету, надають характеристику рисам (здатність до співпраці, характер взаємовідносин, дружні стосунки, активність, творчість, взаємоповага, взаємовиручка тощо).

Учні – працюють над створення творчого портрету, обговорюють форму презентації нарбок, умови музичного, театралізованого супроводу, наявність костюмів, елементів декорацій тощо.

Наприклад:

Конкурсна програма – форма проведення виховного заходу у вигляді програми, яка складається із низки конкурсів (однотипних, різнопланових, розважальних, інтелектуальних тощо).

Вчитель – висуває пропозицію щодо проведення заходу, складають раду справи, розподіляють обов'язки, визначають терміни, пишуть сценарій свята.

Учні – готують конкурси (разом із атрибутами), обирають ведучих, пропоять репетиції, добирають до сценарію номери самодіяльності.

Наприклад:

Вікторина – форма колективного виховного заходу під час проведення якого відбувається визначення рівня обізнаності учнів у обраній темі.

Вчитель – організує мікроколектив, який готує сценарій вікторини, разом із учнями добирає запитання до вікторини, обговорює форму проведення.

Учні – готують сценарій, прилади, демонстраційний матеріал, визначають термін і час проведення вікторини, обирають журі.

Наприклад:

Інтелектуальна гра – форма проведення виховного заходу із метою підвищення інтелектуального рівня учнів.

Вчитель – пропонує скласти раду справи, готує інтелектуальні завдання і проводить набір учнів у команди, запрошує журі.

Учні – готуються до проведення гри, обробляють інформацію, джерела, обирають капітана, визначають термін проведення гри і критерії оцінювання.

Наприклад:

Трудові загони, табори праці і відпочинку – форма організації праці і відпочинку дітей під час канікул, в якому відбувається набуття особистісного трудового досвіду учнів, зміцнення колективу і творчий відпочинок.

Вчителі – стають вихователями і організаторами дії загону, табору, складають режим дня, план робіт, план відпочинку, заключають трудові угоди, обговорюють і готують умови для праці, харчування, сну, відпочинку і організують дозвілля дітей.

У загонах і таборах діти проживають, працюють, відпочивають, відвідують гуртки і секції, проводять вільний час, спілкуються.

Така форма діяльності колективу під час канікул можлива лише за наявних умов для праці і відпочинку і додержання всіх санітарно-гігієнічних норм і техніки безпеки.

Наприклад:

Шкільні мистецькі учнівські виробничі бригади – форма проведення виховної шкільної роботи, спрямованої на набуття професійних вмінь, знань і навичок у мистецьких ремеслах, видах, жанрах, завдяки існуванню і організації дії виробничих бригад у шкільному колективі.

Важливими умовами існування бригад є наявність фахівця, умов праці, необхідного обладнання, дотримання санітарних норм і техніки безпеки, наявності продуктів і матеріалу для виготовлення мистецьких творів і їх зберігання.

Наприклад: